

La veritable història d'«El gall negre»

Fortament anticlerical, va ser prohibida pel franquisme i la canten els grups de folk

Al llarg dels segles, els catalans hem configurat un paisatge sonor que ens fa reconeixibles davant el món. La majoria són cançons que han nascut als Països Catalans, i moltes han tingut una trajectòria internacional -curta o llarga- o han estat veritables peces intergeneracionals. També hi ha peces compartides amb altres països propers (per exemple ?En Joan petit?), que ajuden a dibuixar un imaginari polièdric de la Mediterrània format amb aspectes identitaris compartits amb altres cultures germanes.

El desembre de 2014, vam publicar un número especial (el 231) amb 100 cançons que tenen associades 100 històries per descobrir que algunes de les melodies que considerem nostres també han tingut un recorregut internacional i que han aconseguit emocionar Albert Einstein i **Igor Stravinski**, han fet emmudir dos presidents dels Estats Units o han cridat a la lluita en contra dels totalitarismes arreu del món. Al llarg d'aquest mes d'agost, anirem recuperant la veritable història d'algunes de les cançons del recopilatori, des de temes tradicionals a *hits* de la Nova Cançó, passant per peces emblemàtiques d'**Antònia Font** o **Els Catarres**. Avui descobrim què hi ha darrere d'«El gall negre?».

Inserida de ple en el repertori de la música tradicional, «El gall negre» és una cançó de la qual coneixem el nom i cognom de l'autor, les circumstàncies que el van empènyer a fer-la i el nom dels protagonistes. És, per tant, un bon exemple d'un estil de cançó que podríem denominar «crònica de denúncia».

La història passa a Solanell, un poble de la vall de Castellbò, a la comarca de l'Alt Urgell, i narra l'incident entre el capellà (se'n sap el nom: Anton Vidal i Alegret), que estava passant el rosari, i un grup de xolladors d'ovelles que, a fora de l'església, feien xerinola esperant que la gent sortís. El soroll que feien penetrava a l'església i molestava els feligresos, per la qual cosa el capellà va sortir a renyar-los. Els amonestats van respondre amb una cançó en què es burlaven d'ell i l'acusaven de tenir una relació amb la seva majordoma, una dona casada. La resposta sembla que va ser utilitzar mètodes més expeditius: *?Nosaltres teníem raó/ però el capellà tenia un bastó*, assegura la cançó. Un dels xolladors era l'acordionista **Pere Cases**, conegut també com **l'Agustinet de Pallerols del Cantó**, que aquell dia va improvisar, sobre una melodia preexistent i a ritme de vals, la cançó sobre els fets que els acabaven de passar.

Aquestes són les circumstàncies que s'expliquen a la cançó. Ara bé, la data exacta no se sap bé, ja que alguns la situen el dia de l'Ascensió i altres per Pentecosta (de fet, *?Sant Cogesme* seria una referència explícita a Cinquagesma, és a dir, el dia de la Pasqua Granada). Tampoc no hi acaba d'haver unanimitat en l'any dels fets: segons algunes fonts va tenir lloc el 1918 o 1919 i segons altres no va ser fins al 1924.

La cançó va ser prohibida durant el franquisme i no es va tornar a cantar en públic fins a l'any 1976, a la primera Trobada amb els Acordionistes del Pirineu, a Arsèguel. Per a la recuperació de la peça va ser clau la intervenció d'**Artur Blasco**: aquest la va sentir cantar a **Climent Julià**, de Cal Jaumetó, l'any 1975. A partir d'aquí la cançó es va tornar a popularitzar.